

EDINOST

Posamezna številka za Trst in okolico 20 vin., zunaj 20 vin.
Oglasi trgovcev in obrtnikov *mm* po 20 vin.; oglasnice, zahtevale
poslanice, vabila, oglasi denarnih zavodov *mm* po 50 v.; oglasi
v tekstu lista do 5 vrst 30 K, vsaka nadaljnja vrsta 3 K. Mali
oglas po 8 vin., beseda, najmanj pa 80 vin. Oglase sprejema in-
seratni oddelček Edinosti. Naročnina in reklamacije se pošiljajo
izključno uravi „Edinosti“. Uprava in inzeratni oddelček se na-
hajata v ulici sv. Frančiška Aa. 20. — Poštnebrat, račun 841.652

Izhaja vsak dan zjutraj, tudi ob nedeljah in praznikih. —
Uredništvo: ulica sv. Frančiška Asiškega 20, I. nadst. — Dopolni
naj se pošiljajo uredništvu. — Nebrankirana pisma se ne pre-
jemajo, rokopiši se ne vračajo. — Izdajatelj in odgovorni urednik
Jozef Edinost. — Lastnik konsorcijski list „Edinosti“. — Tisk ti-
skarne Edinosti. — Telefon uredništva in uprave šte. 11-57. —
Naročnina znaša: za celo leto 60 K, pol leta 30 K, tri meseca
15 K — za nedeljsko izdajo za celo leto 12 K, pol leta 6 K.

Madžari delajo Čedom težave.

Madžarski letalci so pluli nad mesto Nitro in okolico
in metali madžarske letake, ki pozivljajo prebivalstvo,
naj vžle prepovedi nosi madžarske kokarde. Nadalje ape-
lirajo na Slovence, naj nastopijo proti čelo-slovaškim če-
tam z orožjem.

Tiskanje bankovcev na Češkem.

Na tajni seji finančnega odseka je poročal finančni mi-
nister dr. Rašín, da se tiskajo bankovci po eno in dve
kroni v Pragi.

Japonski polkovnik Hirayama v Pragi.

V Pragi se nahaja japonski polkovnik Hirayama, ki
ostane na Češkem par mesecev, da prouči češke gospo-
darske, politične, prometne razmere in se na podlagi
njegovih poročil osnujejo stiki med Japonsko in Čelo-
Slovaško, kateri se obeta zbog njene pozicije v sredi
Evrope vsesestransko velik razvoj. Hirayama pravi, da so
Japonci spoznali Čeha v vzhodni Sibiriji in sedaj iščejo
z njimi vez. Hirayama je v nekem govoru poudarjal, da
on ni potnik za zabavo, in občudovatelj prirode in sta-
rin, ljudstvo ljubi, češko ljudstvo, visoko izobraženo s
krasno lastnino in predsednika Masaryka je nazval Ju-
rija Washingtona dvajsetega stoletja v srednji Evropi.
Snuje se japonsko-češka organizacija. Češki narod se
dviga visoko in z vseh strani iščejo zveze z njim.

Vest o smrti čelo-slovaškega poslanika v Zagrebu netočna.

Pražski listi prinašajo vest o nagli smrti čelo-slova-
škega poslanika v Zagrebu Jirila Šimeka. Vest je ne-
točna, ker se poslanik Šimek nahaja v Pragi.

Čelo-slovaška država in vprašanje vojne odškodnine.

»Prager Tagblatt« je izražal prispevek, ki naj bi ga
plačala čelo-slovaška država kot vojno odškodnino
bivše Avstrije. Od češke strani se oporeka temu. Niti go-
vora da ni, da bi čelo-slovaška država plačala kako
odškodnino zaveznikom, s katerimi je skupno preživela
kri. Pač pa poplača do zadnjega vinarja vojne troške,
ki so bili v zvezi z vzdrževanjem njene vojske, ki so se
borile proti Nemčiji in Avstriji. V tem pogledu ne osta-
ne ničesar dolžna svojim plemenitim zaveznikom. Zato
ga je odvezana od vseli obveznosti in ne je da ne
plača nikake vojne odškodnine, marveč tudi ne nikakih
avstrijskih in ogrskih vojnih posojil, kakor menda se
vedno pričakuje v Avstriji in na Ogrskem.

Izjava poslanca Juriga.

Slovaški poslanec Juriga je podal izjavo, z ozirom na
zlagana nemška in madžarska poročila, češ da stoji po-
slanec Juriga na čelu nekega protičeškega gibanja. Ju-
riga oporeka tem lažem najodločneje, naglašujoč, da
ni on v nobeni zvezi s kakimi protičeškimi namerami.
Pravi: Brez čeških bratov bi padli mi v grob, iz kate-
rega smo vstali po požrtvovalnosti Čehov. Naša rešitev
je v čelo-slovaškem edinstvu.

Povratak poljskih internirancev.

Iz Zeneve se poroča: Prvi veliki transport v domovi-
no se vračajočih Poljakov, obstoječ iz 2500 odraslih in
650 otrok, je došel na poljsko mejo. Rečeji so bili za
časa vojne internirani ter so živeli v najneugodnejših
neprilikah. Vlak, s katerim so se vozili, je bil sestavljen
iz vagonov, v katerih se prevaža živina. Mraza je bilo
12 stopinj pod ničlo, 36 otrok je umrlo vsled mraza.
Vračajoče so Nemci oropali vsega, kar so nosili s seboj.
Može od 18. do 35. leta so pridržali. Poljski minister
zunanjih stvari je proti temu činu energično protestiral
pri nemških oblastih in o tem tudi obvestil entento.

Delavstvo v Rusiji.

»Reuterjev urad« poroča o položaju v Rusiji. Stališče
delavca je pod boljševiško vlado občupno. Vprašanje o
prehrani postaja v Petrogradu vedno mučnejše. Vsak te-
den pomre stotine ljudi. Sedaj šteje prebivalstvo komaj
nekaj čez 500.000 duš. Boljševiki nimajo zaslonbe pri
nlobeni stranki, ako bi se hotelo intervenirati glede
zboljšanja prehranjevalnih razmer. Delavci nimajo no-
benega revolucionarnega čustva več, katero bi boljšev-
iki lahko izkoristili napram alifirancem. Boljševiki
sami ne morejo nadvladati trajno. Položaj je tak, da
ljudstvo želi intervencije entente, ki bi bila edino sred-
stvo za izid iz te zagate.

Kaj bo z Avstrijo?

»Matin« poroča, da bo ententa ob sklepanju miru pre-
prečila vsak vpliv Nemčije na notranje razmere Nemške
Avstrije. Nemčija da ne sme vplivati na vojaške nabore
in na gradbo trdnjav v Nemški Avstriji. Organizacija
Nemške Avstrije bo približno taka, kakršno namerava
ententa za leví breg Rena.

Friderik Adler predsednik nemško-avstrijske republike?

Iz Kodanija se poroča, da so čete dunajske posadke
proglasile dr. Friderika Adlerja, ki je ustrelil grofa
Stürgkha, za predsednika nemško-avstrijske republike.

Volitve v Nemški Avstriji in Francozje.

Izid volitev za avstrijsko-nemško konstituinto je v
Parizu vzbudil veliko senzacijo. Casnikarski in politični
krogi očitajo vladi, da ni nič storila, da prepreči zdru-
žitev Nemške Avstrije z Nemčijo. Združenja ne bi bilo
treba preprečiti s silo, ampak s tem, da alifiranci poma-
gajo in podpirajo slovanske države. »Temps« pravi: Ko
se je med vsemi narodi stare Avstrije pokazala potreba,
da se zavarujejo proti boljševizmu, proti lakoti in proti
bankrotu, takrat smo držali roke navzkriž in nismo ni-
česar storili zanje. Kako da smo mogli mirno gledati,
da ženejo socialistično-vsenemške intrige Nemško Av-
strijo v naročje Nemčiji? Ali mislimo, da je komedija
avstrijsko-nemških volitev dostojna predigra za zvezo
narodov?

Avstrijsko-nemška zveza.

»Journal de Geneve« piše: Zveza Nemške Avstrije z
Nemčijo bo dogodek evropskega pomena, ker ogrožava-
jo nemško revindikacije evropski mir. Se je čas, da se
prepreči združenje, avstrijsko-nemške volitve ne morejo
imeti pomena plebiscita, zato še ni vse izgubljeno. De-
lati moramo, ne proti samoodločbi narodov, ampak za to,
da osiguramo Nemški Avstriji pravo samoodločbo.
»Feuille« pa vidi nasprotno v volitvah jasen in določen
izraz volje avstrijskega nemštva, da se priklapi Nemčiji.
Ostali pariški komentariji sicer ne smatrajo volitve za iz-
raz ljudskega plebiscita, ampak za dokaz, da se nova
avstrijsko-nemška Narodna skupščina se prav gotovo iz-
reče za priklapitev. Nekateri listi zahtevajo, naj fran-
coska vlada vloží svoj veto, večina pa zahteva kompen-
zacije ali garancije, da Nemčija ne bo premočna postala.
O priklapitvi Nemške Avstrije k Nemčiji se vrše trajna
posvetovanja med Francozi, Italijani, Angleži in Ameri-
kanci. Preden pade odločitev, bodo zaslišali tudi češko,
poljsko in jugoslovansko delegacijo.

Nemško-avstrijska finančna komisija v Parizu.

Nemško-avstrijska finančna komisija je došla v Pariz,
kjer so jo pa sprejeli zelo hladno. Dali so ji razumeti
prav jasno, da ne more biti niti govora o kakih francoski
finančni pomoči za Nemško Avstrijo, če se ta izreče za
priklapitev k Nemčiji. Nemški Avstriji so Francozi voljni
pomagati le za slučaj, če hoče živeti v dobrih odnosih
s sosednjimi slovanskimi državami, če se hoče odpove-
dati vsenemškim mantram in če hočejo voditi samostoj-
no finančno politiko. Dali so ji tudi razumeti, da je vsaka
politična zveza Nemške Avstrije za enkrat prežgodnja.

Odškodnina za združenje Nemške Avstrije z Nemčijo.

»Echo de Paris« in »Victoire« izjavljata, da avstrijskih
Nemcev ni treba ovirati v njihovih težnjah. Zato pa se
morajo Nemci odpovedati vzhodni Nemčiji, katero mo-
rajo dobiti Poljaki in Porcenje mora postati nevtralnno
ozemlje.

Novi italijanski senatorji.

Iz Rima se poroča, da so bili pulski poveljnik pod-
admiral Cagni, potem dr. Attilio Hortis in tržaški župan
dr. Valerio imenovani za senatorje.

Anglija gradi ladje.

V Angliji je v delu sedaj 425 ladij z 2 milijoni tonaže,
ker Anglija zaposluje delavce, ki se vračajo iz vojne.

»Matin« se pritožuje, da je v Franciji čisto drugače, da v
francoskih ladjedelnih delo počiva, ker primanjkuje
strojev, materiala, premoga in delavcev.

Ostavka španske vlade.

V ponedeljek je španski ministrski predsednik Roma-
nones podal kralju ostavko celega ministrstva. Kralj je
poveril Romanonesa za vlado do sprejetja proračuna.

Tašča nemškega prestolonaslednika o svojem zetu.

»Echo de Paris« prinaša razgovor svojega sotrudnika
ob Rivieri s kneginjo Meklenburg-Schwerinsko, bivšo
rusko veliko kneginjo Anastazijo Mihajlovno, ki je tašča
bivšega nemškega prestolonaslednika Viljema Friderika.
O svojem zetu se je kneginja izrazila jako zaničljivo,
zlasti življenje nemškega prestolonaslednika v zadnjih
letih je vzbujalo v vseli dvornih, kakor tudi privatnih
krogih direktno pohujšanje. Kneginja je izrazila nado,
da se bo njena hčerka Cecilija, soproga bivšega presto-
lonaslednika, dala ločiti. Pri tej priliki je izrazila knegi-
nja svoje velike simpatije do Francije.

Steed glavni urednik londonskih »Times«.

Največji angleški list, »Times«, naznanjajo, da je
Geoffrey Dawson odstopil kot glavni urednik lista »Ti-
mes« in da je bil Henry Wickham Steed, doslej urednik
oddelka za zunanje stvari, sedaj imenovan za glavnega
urednika.

MIROVNA KONFERENCA.

Svet desetorice.

Uradno se poroča iz Pariza 25. t. m.: Ministrski zavezniki
in pridruženih vlasti so se sešli danes na Orsayem na-
brežju k seji, ki je trajala od 3 do 6 popoldne. Crespi je
v imenu medzavezniške finančne komisije razlagal, kaj
je treba ukreniti, da se izogne dejstvu, da bi se vsled ne-
sporazumevanja med različnimi državami bivše avstro-
ogrške države ne plačali odrezki državnega dolga avstro-
ogrškega, ki zapadejo 1. marca t. l. Predlogi komisije so
se odobrili. Nato se je razpravljalo v navzočnosti mar-
šala Focha o vprašanju prevoza poljskih divizij, ki so
se sestavile na Francoskem in v Italiji, na Poljsko. Kon-
ferenca je sklenila, da v tem pogledu poda navodila
medzavezniški komisiji v Varšavi. Nato se je obravna-
valo vprašanje algesiraške pogodbe. Feretti, podpravi-
telj za afriške stvari, je pojasnil, kaj zahteva Francoska
za razveljavljenje algesiraške pogodbe. Prihodnja seja
bo jutri ob 3 popoldne.

Danske zahteve.

Dansko odposlanstvo zahteva od mirovnega kongre-
sa vrnitev severnega Slezvika, ki je popolnoma danski
ter zahteva ljudsko glasovanje za srednji Slezvik z me-
stom Flensburgom. Kakor je znano, sta Slezvik in Hol-
štajn odtrgali leta 1864. od Danske Avstriji in Pruski.

Wilson v Washingtonu.

Predsednik Wilson je 25. t. m. zjutraj došel v Wa-
shington, kjer ga je množica navdušeno pozdravljala.
Kabinet se je sestel popoldne.

Clemenceau.

V torek Clemenceau ni sprejemal posetov in je počiv-
val. Popoldne se je pogovarjal samo s Pichonom in je
nato razpravljaj z generalom Mardocquom in Mendelom
o tekočih stvareh. V Clemenceaujem stanovanju se je
zvečer ob 10 zagotavljalo, da je njegovo stanje kar naj-
zadovoljivejše in da se more smatrati ranjenec izven
nevarnosti.

Z mirovne konference.

Francosko časopisje razpravlja živo o sklepu odbora
desetorice, da se delo konference pospeši čim bolj. Ne-
kateri listi sodijo, da pride vsled tega sklepa do odločitve
o glavnih vprašanjih veliko prej nego se je mislilo.
Vse da bo že pripravljeno, ko se povrne Wilson. Ne
samo vprašanja militarične naravi, ampak tudi teritori-
jalna. Angleški listi se nadejajo, da ne bo treba mnogo
časa za definitivno odločitev. Trde celo, da je splošno
prepričanje, da bo mir podpisan že prve dni junija. Po
povratku Wilsona, da bo treba le par tednov plenarne
konference v Versaillesu in dovršen bo veliki čin. Ne-
kateri angleški listi sodijo celo tako optimistično, da trde,
da bo mirovna pogodba podpisana že v aprilu. Pa tudi
Pichon — francoski minister za zunanje stvari — je rekel
v nekem razgovoru s časnikarji, da se preliminarij miru
utegnemo podpisati že v majniku. Ti preliminarij bodo
vsebovali splošna načela in iz teh se potem izvedejo
podrobne določbe definitivnega mira. Kakor vidimo zve-
že vesti, prihajajoče iz Francije in Anglije, zelo nade-
budno in razveseljujo.

Diktatura boljševišta.

Iz Varšave poročajo:

Misel boljševiške vladavine se je jasno pokazala v prvi polovici januarja minulega leta — v času pogajanj v Brest-Litovskem. Odbijajoč zahteve ruskih delegatov, naj bi narodi na okupiranem ozemlju sami odločali o svoji usodi in naglašujoč, da ista ruska vlada ni pripoznava te pravice ljudstvom na svojem ozemlju — je rekel nemški general Hoffmann brutalno: »Ruska vlada se na koncu konca oslanja na moč, na popolnem pomanjkanju spoštovanja do svobode, ter zatira z nasiljem izražanje misli, nasprotne svojim idejam.«

Trockij je odgovoril: »General Hoffmann se sklicuje na dejstvo, da ruska vlada oslanja svoje delovanje na moč in da postopa z nasiljem. Treba je pripomniti, da ima tudi nemška vlada svoje temelje v sili. Dokler se bo družba sestavljala iz razredov, ki se bore med seboj, se bo oblast vlade opirala na moč in bo uveljavljala svojo vladavino z nasiljem.«

Oblast proletarske diktature je ustanovljena in se je konsolidirala na moč, upotrebljajoč nasilje, dokler ni bila odpravljena vsaka možnost odpora od strani decimiranih in teroriziranih opozicij, od tedaj pa je sovjet skrbel za nasilje in se cenil vrednost človeškega življenja in sedaj minevajo dnevi z zadostno mirnostjo za vse.

Nastopajoč svojo oblast so boljševiki vrgli v maso dve magični besedi: »kruh in mir«. Danes pa gledamo nasprotje: na eni strani postajajo kruhi in živila vedno redkejša in si vlada prizadeva, da z nasilnimi zasogami zasleduje senco ubegajočega poljedelstva, na drugi strani pa tudi ni še dosežen toliko obetani in zaželeni mir, a velika vojska, ki jo je sestavil Trockij, napoveduje morda nove dni — vojne!

Hvaležnost kmetov za to, da so se jim razdelila zemljišča, ne sega tako daleč, da bi prebivalstvo velikih mest preskrbeljalo s kruhom. Ali dajejo živila samo v zameno za manufakturno blago, ali pa le za najvišje cene. Ali, industrije so zaustavile delo in delavnice v Moskvi in Petrogradu so zaprte: ne proizvajajo izdelkov, potrebnih za izmenjavo. Zato je bila sovjetska vlada prisiljena, da je posegla po nasilnih rekvizicijah. Kmetje so protestirali in se uprli ponekod, da je tekla kri — a žito je še počasi prihajalo v državne zaloge. Poljedelsko proizvodnjo se je skrčilo na lastno krajevno potrebo, ker so nasilne zasoge preplašile kmete in ti ne znajo pridobivati iz zemlje toliko, kolikor so pridobivali prejšnji stari gospodarji.

Vzlic vsemu temu pa se je boljševiška vlada, opirajoča se na delavske mase velikih mest uvrščevala vedno bolj. Mnogi, ki so bili poprej pristaši drugih političnih struj levice, so se vdali novi vladavini ter sprejeli boljševizem, ki so mu bili poprej odločno nasprotni. In glasom začujnih vesti so pripravljene boriti se proti vsakemu tujemu posredovanju v Rusiji, naj bi se že poskušalo v kakršnikoli obliki.

Boljševiška doba ruskega naroda je podobna »kibitki« — v Rusiji običajnemu poštnemu vozu —, kakor jo je opisal Gogolj. Vsakdo se hoče hitro voziti. Vse beži, kakor da jih žene neka nepoznana sila: beže občestni koli, beže ob cesti gozdovi, beže kramarji na svojih vozeh — cesta sama beži nepoznanemu svetu nasproti. Stvari se prikazujejo in izginejo izpred vaših oči. Le nebo in mesec se zdita nepremična. O »trojki« — kdo jo je izumel? Nisi se mogla poroditi nikjer drugje, kakor

v našem narodu. Pripodabljajoč razvoj ruskega naroda s »trojko«, vzklila Gogolj: »O Rusija — kam bežiš? Odgovori!« Rusija ne odgovarja... vse leti, kar je na tleh, a drugi narodi zastajajo, da gre mimo njih voz Rusije...

Voz sovjetske republike je šel mimo kot vihar, da pobija in ruši privilegije in organizme buržoazijske kapitalistične družbe! In voz beži še! Ali — kam?!

Zanimiv dokument.

Kako si je nemški Moric predstavljaj konec vojne.

Ko smo bili še v krempljih in pod najhujšim terorizmom Avstrije; ko je Avstrija tlačna in zatirala narode.

— tedaj je v Nemčiji, zaveznici Avstrije, govorila javnost ne samo proti njenim nasprotnikom, temveč tudi proti Avstriji, njeni zaveznici.

Tudi te dokumente je Avstrija skrbno prikrivala svojim narodom. Tudi glas prijateljev se ji je zdel nevaren! Mi smo jih prejeli, skrbno shranili, ker smo bili prepričani, da napoči tudi naš dan, ko jih bomo lahko objavili in nam ne bo več prepovedana svobodna beseda. V njih se zrcali ves sovražni načrt Nemčije, ki ga je imela ta država proti svobodi vse Evrope in proti svetovnim narodom.

Danes je Avstrija uničena, Nemčija leži poražena na tleh in mi smo svobodni in lahko govorimo svobodno. To svobodo po uporabimo v to, da razkrijemo javnosti temne načrte Nemčije in da tudi pokažemo, kaj je Nemčija nameravala z avstrijskimi narodi.

Danes si lahko ustvari sedbo vsak sam — sovražnik je poražen in mi osvobojeni iz njegovih krempljev!

Dokument, ki nam kaže Nemčijo in njene imperijalistične težnje v pravi luči, je izšel koncem avgusta leta 1914. v Monakovem, od Rudolfa Theudena v založništvu »Concordije« in čitamo na njega prvih straneh naslednje:

»Kaj nam prinese vojna? Visoko ceno vojne nam mora poravnati Avstrija. Ako bi mi pustili Avstrijo samo v bolu s Srbijo in Rusijo, bi bila razkosana.

Nemško-avstrijskim deželam se ni ničesar bati. One bi se lahko prosto zvezale z Nemčijo. Toda Čehi, Poljaki, Madžari, Rusini in Slovenci bi bili podvrženi rusifikiranju. Mi, samo mi ohranjamo Avstrijo pred uničenjem in te narode pred moskovskim bičem.

Z našim imetjem in krvjo si pa pridobivamo pravico vračanja s strani te države in teh narodov. Mi se ne udeležujemo vojne zato, da bi se — kakor Delbrück opisuje — pod črno-zoltnim drogom stvorila velika Srbija, v kateri naj se Srbi, Hrvati in Slovenci dobro počutijo.

Prinesti pa odrešenje našim nemškim bratom v Avstriji, katerih oči so že tako dolgo uprte v nas in ki odrešenja tako vroče pričakujejo, to je cilj, vreden največjih žrtev. To je cilj, ki ga moramo pod vsakim pogojem doseči; cilj, ki ga lahko dosežemo celo v slučaju popolnoma izgubljene vojne.

Nekdaj čisto nemški deli Avstrije (stara Avstrija) morajo biti izključno določeni Nemcem. Poleg tega se mora kot k nemškim delom spadajoč proglasiti tudi pas nižje Koroške do Istre, kar odpre in zaglasi Nemčiji vhod na Jadransko morje.

Vsaka ugodnost Čehov in Slovencev mora v teh krajih prenehati, češki in slovenski uradniki ne smejo biti nameščeni. Nemštvo mora zadobiti v teh krajih popoln razvoj.

Šele ko se izpolni ta zahteva, bo imela vojna pravi smisel in tedaj bo izpolnjena najvišja naloga Nemčije, kot zaščitnice germanstva.

Norveška, Švedska, Finska, Švica in del Savojske bodo same morale naprositi zaščite Nemčije, in enako kakor Avstrija, stopiti v prijateljsko zvezo z njo.

Danska dobi zaželeni del severne Šlezviške ob morju, če postane, enako kakor Nizozemska, zvezna država Nemčije.

Tedaj nastopi Nemčija, s to vojno, svetovno gospodarstvo, kot velesila z vsemi predpravicami »Velika Germanija«.

Tako so delali Nemci velike pohlepne načrte. Propali

ličnega svetovnega naziranja, mišljenja in čustvovanja. Orke je spajala vsaj ena skupna višja misel — čaščenje bogov. Današnje gledališko občinstvo zahaja v Tallin hram v pretežni večini le še, da se zabava. Ni mu toliko za uživanje lepote, kakor za razburjenje živcev.

Upoštevaajoč vsa ta svojstva publike so se našli dramatik, ki so ustvarjali dela, katera so obogatili tudi z efekti, jim dali posebno privlačnost z napetostjo dejanja in z značajem jako nenavadne (četudi ne nenaravne) kakovosti.

Takšen dramatični proizvod je tudi »Tajfun«, ki je za naš oder nekaj čisto novega. Saj nastopajo v njej tudi Japonci, in je glavni junak, japonski znanstvenik dr. Tokeramo, tudi Japonec.

Dejanje vsake drame je samo produkt različnih značajev, misli in čustev, sredstev različnih svetovnih naziranj. Kdor torej ne razume značajev, ki nastopajo v drami, tudi ne more razumevati dejanja. In tu pridemo do zaključka, da je za razumevanje drame »Tajfun« neobhodno potrebno, da nam je znan značaj Japonce, značaj japonske duše, ki jo sicer tekom dejanja v glavnih obrisih predložuje tudi že pisatelj sam, ki pa s temi par potezami še ni zadostno osvetljen, da bi ne ostajala v občinstvu vprašanja.

so njihovi pohlepi in načrti, propali bodo tudi oni, ker so bili krivični ljudstvu in narodom. Zgodovina je pravična sodnica! Zatiranci so se maščevali nad njo!

SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU.

Danes, v četrtek 27. marca ob pol 8 zvečer

Tretjič. »TAJFUN«. Tretjič.

Drama iz pariških japonskih krogov v 4 dejanjih.

Prodaja vstopnic med 9—12, 3—5 in pol 7—pol 8.

PODLISTEK.

MILAN SKRIBINŠEK:

Japonska duša.

K uprizoritvi štiridejanske drame »Tajfun« iz življenja Japoncev — na odru slovenskega tržaškega gledališča.*

Ni pravo ono uživanje umotvora, ki se nanaša skoraj izključno le na mikavnost naslova, na napetost dejanja in na razburljivo moč efektov. Za idealnega poznavatelja umetnosti je pravo merilo za dobroto njenih proizvodov samo njih lepota, in so mu misel, dejanje in efekti, ki jih umotvoril vsebujejo, samo v toliko ljubi, v kolikor se zrcali v njih lepota, ki jo je vedel umetnik ustvariti.

Ali idealnega gledališkega občinstva ni najti nikjer na svetu, in seveda tudi ne pri nas. To je danes tudi nemogoče, ko je občinstvo sestavljeno iz ljudi tako raz-

* Za pred premijero »Tajfuna« sem hotel priobčiti ta članek, ki sem ga bil zasnoval že ob priliki prve uprizoritve te drame še v prodvojnem času v ljubljanskem slovenskem gledališču, a mi je bil zakasnelo doposlan. Vseeno pa bo zanimal tudi oni del občinstva, ki je že videlo premijero oziroma prvo reprizo.

Odkar se je Japonska s svojim velikim napredovanjem v kulturnem razvitku postavila v prve vrste modernih držav, so obrnjene oči vsega kulturnega sveta na ta štiridesetmilijonski narod. S čudovito naglico se je znal ta neizmerno nadarjeni narod vživeti v zahodno kulturo, katere si s svojo presenetljivo spretnostjo ni le prisvojil, temveč jo v svojem duhu in značaju tudi vedno bolj izpopolnjuje. Naravnost ogorčna je literatura, posebno angleška, ki se bavi s tem zanimivim, in kakor mislijo nekateri, tudi nevarnim narodom, ki nas hoče baje preplaviti tako, da se bomo potopili v tem valovju rumenega morja. Poleg znanstvenih, narodopisnih del je vsepolno tudi takšnih, ki se bavijo z japonskim leposlovstvom. Tako so izšli tudi v nemščini prevodi iz japonske lirike, dramatike in epike. Posebno zanimive so pa knjige, pisane od japonskih znanstvenikov samih, ki so izšle potem v prevodih evropskih jezikov. Iz teh sem črpal tudi največ, ko sem ob režijski priredbi knjige hotel spoznati predvsem šego in navade in dušo Japonca, način govora, kretanja in sploh vsega na zunaj se kazajočega značaja tega naroda. Največ ste mi povedali v tem oziru deli »Japonska ljudska duša« in »Bushido, duša Japonske«. Prvo delo je od japonskega učenjaka Okakure in vsebuje predavanja, ki jih je ta človek na londonskem vse-

Izplačevanje pokojnin za mesec marec 1919. Pokojnice, vzgojevalnice, miloščine in drugi taki prejemki se bodo osebam, pristojnim v Julijski Benečiji ali vobče izhajajočim iz ozemlja, zasedenega po kr. vojski, sedaj bivačim v Trstu, likvidirale in tudi izplačevale za mesec marec 1919 v dveh turnih: civilni prejemki od 1. do 8. vojaški od 11. do 15. marca in sicer: civilni prejemki (pokojnice, vzgojevalnice, miloščine itd.) 1. marca prejemnikom z začetničami prilika A—C, 3. marca D—G, 4. marca H—L, 5. marca M—O, 6. marca P—R, 7. marca S—T, 8. marca U—Z; vojaški prejemki (samo vdovske, delavske in invalidske pokojnine): 11. marca A—E, 12. marca F—J, 13. marca K—M, 14. marca N—R, 15. marca S—Z. Prejemke bo likvidiral računski oddelek za pokojnine (trg evangelske cerkve št. 2, III. nadst., vrata 131). Pobornice morajo biti, kakor je pač dolžni prejemek, opremljene z uradnim potrdilom, da je prejemnik živ, s potrdilom o bivanju, vdovstvu, in če gre za vzgojevalnico in miloščino, tudi s potrdilom, da dolžni prejemniki niso preskrbljeni. Poleg tega se mora pravica do prejemka primerno dokazati (s pokojninskim dekretom itd.). Istre prejemke bodo prejemnikom, bivačim izven Trsta, pod enakimi pogoji likvidirali in izplačevali pristojni davčni uradi.

Za brezposelne. Mestni magistrat naznanja, da občina v kratkem zopet prične z deli na novi ročolski cesti in za napravo nekaterih novih cest v Čarbolj Zgornji. Gre za predvsem za kopanje. Ker občina pričinja zopet ta dela v namen, da se zaposlijo brezposelni, in ker se bodo na ta dela potrebni delavci sprejemali potom občinske delovne posredovalnice (ufficio comunale di mediazione del lavoro), se poziva nezaposleno delastvo, da se pravočasno prijavijo v tej posredovalnici na običajni način.

Družabni večer, ki ga je priredila ženska podružnica CMD v prilog siromašnih otrok, je donesl 7000 K čistega dobička. Od teh je odbor določil 6000 K za nabavo oblek mladini CM šole. Prejemki znašajo 14.898'02 K, izdatki pa 7865'24 K. Poleg obilice manjših stroškov, ki znašajo v svoji skupnosti 1300 K, je odbor potrošil za pijačo 4600 K, za prostore v Nar. domu 350 K, za sviranje, popravo glasovirja itd. 500 K a za sir, gnet, klobase, jajca, maslo, sardine, pomaranče nad 1100 K. — Blagajničarka.

Zadnje dni predpusta, in sicer v soboto, 1. marca, v nedeljo, 2., ponedeljek, 3., in torek, 4. marca, se podaljšuje policijska ura do 4 jutraj. Ostaja pa v veljavi prepoved plesov brez predloženega dovoljenja.

Trebušni legar. Mestni magistrat sporoča: Zdravstvena sporočila izkazujejo število slučajev trebušnega legarja, ki je popolnoma nenavadno za zimski čas. Dočim je v minulih letih v mesecih januarju, februarju, marcu in aprilu bilo to število kar najnižje, ker jih ni bilo več kot dvečemu 3 do 6 na teden, je letos vedno precej visoko in se giblje med 10 do 18 na teden. Preiskavanja, ki jih je izvršila mestna zdravstvena oblast zelo natančno, je dosegla, da ima legar v največ slučajih svoj izvor v uživanju morskih školjk, ostrig in malih školjk (mussoli), ki se uživajo sirove ali premalo kuhane. Mestni magistrat poziva torej prebivalstvo, da naj je školjke samo dobro skuhane, in prepoveduje obenem prodajo ostrig sploh, torej tudi v ribih tržnic, ter krošnjarsko prodajo malih školjk (mussoli), ki se smejo odstopati samo v ribih tržnic in je vsaka prodaja teh školjk na javni ulici izključena.

Pravilni popoidan, določen za petek, 28. t. m., se radi nepredvidenih zaprek preloži na prihodnji teden. Dan se objavi pravočasno. — Odbor.

Slovensko gledališče. Danes ob pol osmih zvečer se ponovi tretjič dosedaj obklat pred razprodano hišo z velikim uspehom igrana štiridelanska drama iz pariških japonskih krogov »TAJFUN« z g. Skrbinskom v ulogi Japonca dr. Tokeraue. Nastopi ves ansambel. Opozorimo vse one, ki si mislijo ogledati predstavo, na članek v podlistku.

Gospodstvo, ki so sodelovale pri baletu na Ciril-Medodovi prireditvi in gosp. plesovodja Bizjak se naprotajo, da pridejo v petek, 28. t. m., točno ob 7 v Glasbeno Matico.

Konjsko meso se bo prodajalo danes in sicer brez kosti po K 7'20, s kostmi po K 5'20 kg v naslednjih mesnicah: A. Visintini, Tesa 1, Kreuz, Molingrande 32, Svagel, Glu-

lia 5, Bornettini, Media 34, Fantini, C. Rittmayer 9, Enel, D. Bramante 8, Viscovich, Giulia 25, Pontoni, Fontana 22, Vidmer, Industria 5, Tedeschi, Pozzo 8.

Mestna zastavljavnica. Danes, v četrtek, dopoldne se bodo prodajale na javni dražbi razne dragocenosti, zastavljene meseca oktobra leta 1918, na zastavne listke serije 143.

Pustno-varijetetni večer, ki ga priredi pevski zbor »Glasbene Matice« na pustno soboto v veliki dvorani Narodnega doma, bo obsegal v svojem sporedu najrazličnejše točke za vsakovrstne resne in pustno razpoložene okuse. Posrečilo se je za ta raznobarni spored pridobiti moči svetovnega glasu. Zanimanje za ta večer je veliko, in gotovo ne bo žal nikomur, kdor se ga bo udeležil. Natančnejši spored se še pravočasno naznani. Večer se bo vršil pri pogrnjenih mizah. — Vstopnina bo 2 kroni, lože po 20 kron.

Clane »Kolar« prosim, da pridejo danes ob 12 opoldne v Matico in sicer v črni obleki. — Tajnik.

Prodaja kuriva. — Siadko oglje na rdeče izkaznice, 10 kilogramov, po 1 K kg, razprodaja 27. t. m.

Sv. Vid: 1—150 (50), Risorta 17. — **Sv. Jakob:** 601—750 (50), Risorta 17. — **Koks na rdeče izkaznice,** 20 kg, po 40 vin kg, razprodaja 27. t. m.: **Stara mitnica:** 1—300 (50), Madonna 24. — **Sv. Jakob:** 1—600 (50), Rivo 10. — **Škorklja:** 1—300 (50), P. Scorcola 345. — **Na rumene izkaznice.** **Sv. Vid:** 1—500 (20), S. Giusto 16, 501—860 (20), Risorta 17. — **Stara mesto:** 1031—1300 (15), S. Giusto 16. — **Novo mesto:** 1501—1820 (17), Belvedere 63. — **Greta:** 1—155 (11), Belvedere 63.

Godbeno društvo pri Sv. Jakobu priredi na pustni torek zabavni večer. Na sporedu je godba, petje in prosta zabava. Za dobro kapljico in malhen prigrizek je tudi preskrbljeno. Del čistega dobička je namenjen v narodni kulturni namen. Vstopnice kakor tudi lože so v prodaji pri Josipu Prelogu, trgovini jestvin, v ul. Istria.

Promet v pristanišču. Prispela: »Gaya« iz Genove, »East Wind« iz New Yorka; odpluli: »Baron Bruck« v Benetke, »Camerata« na Kubo, »Candiano« v Raveno, »Kelmoor« v Brindisi, »Oregonian« v New York.

Poročilo varnostne oblasti za 22. t. m.: Aretiran je bil včeraj Herman Lipizzer, ker je ukradel Higinu Peresinju konja, ki je bil privezan pred hlevom v ul. Conti št. 20. Ukradenega konja še niso dobili.

— Tekom dneva sta bila aretirana Karel Ostler in Adilf Gasparo, ker sta zelo drzno ukradla Juriju Jurarešcu v ul. Stare mitnice listnico z 800 K.

— Včeraj popoldne ob 1 sta bila aretirana Marija Dal Seni in Matej Zancovich, oba stanujoča v ul. del Pesce št. 1, ker so našli pri njih 9 vojaških odelj in vojaški plašč.

23. t. m.: Tekom dneva je bil aretiran Higin Luzer, ker so ga zalotili, ko je iz nekega zaboja na nekem razkladalšču v stari prosti luk ukradel za 60 lir slanina v škodo amerikaški vojaški upravi. Ukradena slanina se mu je odvzela.

— Fran Glessteh, Tržačan, je bil odveden v zapor, ker je oropal neko Marijo Martinis, iz Mostarja, stanujočo v ul. Capitelli št. 10.

— Ker leti nanj sum, da je Viktorju Dolniču, staremu 18 let, iz Divače (Devaglia) ukradel vola, je bil aretiran 25letni Tržačan Maks Tinski. Vola so dobili.

Redek slučaj. Danzadnevom objavljamo vesti, da je bila toliko in toliko ljudem ukradena denarnica, da je ta ali oni izgubil listnico, ali se redkokada se dandanes čita v tržaških listih: »Našla so je denarnica«, kakor da v Trstu sploh ni več poštenih ljudi, ali pa da so redkejši kot bele vrane. In taka bela vrana je I. Goriup, stanujoč v Salita Promontorio št. 7, ki je našel denarnico s K 173'58 in nekim potrdilom javnih skladišč, glasečim se na ime G. Antonini. Denarnico je Goriup oddal na kvetur.

S kolesom ga je podrl. Instalaterja Ruggera Salimbenija, starega 28 let in stanujočega v ul. Molin a vento št. 3 je neki kolesar podrl na tla, da se je Salimbeni težko poškodoval na glavi. Prvo pomoč so mu podali na rešilni postaji, potem so ga na prepeljali v mestno bolnišnico.

Padel je včeraj okoli poldneva v ul. Ugo Foscolo neki človek, star okoli 25 let, tako nesrečno vznal, da se je

dagogi po gotovem načrtu vzgajali mlade »samuraje«. Ta načrt je obsegal sledeče: borenje, streljanje z lokom, dsimsitsu, jahanje, uporaba sulice, taktiko, lepomis, etiko, literaturo in zgodovino. Že iz načrta je razvideti, da ta vzgoja ni hotela samo vojščakov, temveč tudi lepih značajev, da, prva točka, ki jo je imela viteška pedagogika ustvariti, je bila: ustvariti značaj. Filozofija in literatura sta bilo glavno delo njih izobrazbe; v literaturi so iskali razvedrila, filozofija pa jim je bila praktična pomoč v poboljševanju značaja. Etični cilj te izobrazbe je bil značaj, ki je baziral na sledečih svojstvih: odkritosrčnost in pravilnost, pogum, moč k samozatajevanju in potrpljenju, dobrohotnost, sočutje z bednimi, vpljdnost v zvezi z resnicoljubjem, neomadeževana čast in dolžnost zvestobe. Krona vsemu pa je bila disciplina vseh disciplin — samozatajevanje, omo samozatajevanje, ki obstoji deloma v moči, prenašati vsako bol brez jadikovanja, deloma pa v omi vpljdnosti, ki zahteva, da ne grenimo bližniku s svojim jadom veselja in srečnega miru. Vse to se je v značaju samuraja strnilo v ono veliko svojstvo, ki se kaže v japonskem življenju še danes, in ki ga je kulturni svet tako krivo imenoval — stoiško brezbriznost japonskega naroda.

(Konec v nedeljo.)

težko poškodoval na zatilniku. Iz neke bližnje drogerije so telefonirali na rešilno postajo, odkoder je prišel takoj zdravnik, ki je ponesrečenca obvezal.

Maček je ugriznil. Na Belvederju št. 3 stanujočo učenko Irmo Jurovičevno je maček ugriznil na levi roki. Na rešilni postaji so ji podali prvo pomoč.

Izpred vojnega sodišča.

Edvard Cecchet, gostilničar v Foljanu, je bil obtožen, da je govoril napram Italijanskim vojakom sovražno proti Italiji med drugim tudi besede: »Bilo bi bolje, če bi vrgli proč orožje. Če bi ne bilo Amerikancev, bi že bili vi umrli za lakotjo!« Pričala je proti njemu žena, ki se pa je tačas, kar je bil on ujetnik v Rusiji, odvrnila od njega. Izjavil je, da ni bil nikdar sovražnik Italije in da so se morale njegove besede razumeti napačno. Sodišče ga je oprostilo.

Oproščen je bil tudi hišni upravitelj Carlo Almerigotti, ki je bil obtožen, da ni hotel naznaniti prostega stanovanja v hiši št. 10 na trgu pred bolnišnico.

Pilanka Viljemina Bonifacio je bila obsojena v enomesečen zapor, ker je karabinerju, ki ji je prepovedoval petje na ulici, odgovorila: »Tudi vi kmalu odidete odtod! Vas odpravimo s kanoni!«

Cela vrsta ljudi je bilo obtoženih, da so hoteli prekorati premirno črto. Bili so vsi, izvenemši neko staro žemico, ki je hotela iti v obiske k svoji hčeri in je bila oproščena, obsojeni v šemesečen do enoleten zapor, toda vsi pogojno in so bili takoj izpuščeni iz zapora.

Darovi.

— Namesto cvetke na grob pok. g. Bjekarja daruje g. Boštjančič K 5 za moško podružnico CMD. Denar hranil uprava.

— G. Ivan in Milka Mankoč darujeta 100 K za žensko podružnico CMD o priliki njenega družabnega večera.

G. Medvešek je darovala 18 K za žensko podružnico CMD. Čehoslovaki so darovali za božičnico 257 K.

— V znak hvaležnosti na izredni požrtvovalnosti gospe K. Ternovčeve, vdove po dvornem svetniku, daruje odbor plesnih vaj v Slov. Čitalnici K 100'— za Dijaško podporno društvo.

Poslano*)

Javljam svojim cenjenim odjemalcem, da sem premestil urad in skladišče svoje protokolirane tvrdke J. PARČINA (prodaja vin in likerjev) iz ulice Gaetano Donizetti št. 1 v ulico Torre bianca št. 20.

Istočasno naznanjam, da sem oskrbel moje skladišče z novim blagom ter imam v zalogi najfinejša in navadna vina, kakor tudi likerje po cenah, da se mi ni bati konkurence. Vdani

J. PARČINA.

*) Za članke pod tem naslovom odgovarja uredništvo le toliko, kolikor mu veleza zakon.

MALI OGLASI

Izgubila se je listnica z železniškimi dokumenti od Barriere do Sv. Magdalene, z imenom Franc Hinner. Najdite jo in prinesite vsaj dokumente brez denarja na ins. odd. Edinosti. 3387

Elastike, raznovrstne, dobre za prodajo v ul. Travarsale al Bosco 4, vrata 7. 3386

Trgovski pomočnik z večletno prakso v manufakturji, vašč slovenske, Italijanske in nemške, žel služba. Način slove pove ina. odd. Edinosti. B 80

Proda se velik stroj na rezanje trave, ročni angleški miln, stružnica za čisto in tehnično za seno. Ul. S. Lazzaro 19. 3384 b

Benar srebrnega kova kupuje urar, ul. Manzoni št. 17, vrata 2. 3380

Proda se koleselj. Ul. S. Lazzaro št. 19. 3384 a

Hišna za vito se išče, dobra plača in hrana. Ulica Commerciala 353. 3384 c

Urar sprejema popravila vsakovrstnih ur, gramofonov itd. Cene zmerne, delo točno. Velikavrh, ul. Tigor 5, III. 3266

Išče se učitelj ali učiteljica za manjšo dolino. Naslov na ins. odd. Edinosti. 3351

Knjigarna Katoliškega tiskovnega društva, Gorica, ul. Carducci 2 (Montova hiša) kupuje že rabljene slovenske knjige.

Fotograf Ant. Jerkič Trst, ul. delle Poste št. 10, Gorica, Corso št. 36, na dvorišču. 1233

Fotografični atelje Zlatarnica G. PINO

Trst, Corso Štev. 39, Trst Razglednice v platino. Specijalizirani: Slike v barvah, fotoschizmi, Gabinet, vizit, povečanja, reprodukcije vsake vrste. Elektr. razsvetljava.

Hermangild Trocena

Trst, ul. Barriera vecchia 8 ima veliko zalogo — arhivskih predmetov. — Venci iz porcelane in bispora, vezani z medeno žico, iz umetnih cvetlic s travo, iz umetnih cvetlic s travo, in napisi. Slike na porcelanastih ploščah za grobne spomenke itd. itd. Najnižje konkurenčne cene

PFAFF

Stroj za šivanje in veznjo pravi nemški vzorci.

Seidel & Neumann in Singer Gast & Gasser. Bogata zaloga vseh potrebščin. Mehanična delavnica za vsako popraviljanje. Trdnica ustanovljena l. 1878.

FRANCESCO BEDNAR Trst, ulica Campanile 19.

Zlato, srebro in dragulje

kupuje po najvišjih cenah dobroznana urarna in zlatarna A. Povh, v Trstu, Barriera vecchia 3

uššču, drugo pa je spisal japonski profesor dr. Inazo Nitobe. Kdor prečita te dve knjigi, mora ta narod vzljubiti, kajti videl bo, da je njegova duša skrajno simpatična. Marsikatera navidezno antipatična poteza na značaju tega za nas tako čudnega naroda mu bo jasna.

Takšna poteza je tudi takozvani »harakiri« — lastnotočno prepranje trebuha. Izpregovoriti hočem ravno o tem japonskem načinu samomora obširneje, ker nam bo razmišljanje o smislu tega žrtvovanja lastnega življenja najlepše osvetlilo viteški značaj Japonca.

Splošno se misli, da je »harakiri« čisto navaden, odučen in brutalen način samomora, in vendar je stvar čisto druga. Preden dam avtorju samemu besedo, da nam pokaže, kako to uredbo, je treba, da izpregovorim, oziraje se na vse one odstavke knjige »Bushido, duša Japonske«, ki govorijo o vzgoji japonskega viteškega človeka. »Bushido« pomenja dobesedno — pota viteških vojakov, pota torej, katera naj hodijo vsi plemeniti bojevniki v vsakdanjem življenju, kakor tudi v svojem poklicu, z eno besedo — predpisi za viteze — noblesse oblige vojaške kaste. Kakor je imela Evropa svoje viteške čase, tako tudi Japonska. Japonski vitez (samurai) je moral biti vzor vojščaka in kot takšen vzor človeka. Zato so se vitezi vzgajali v posebnih šolah, kjer so Bushidovi pe-

Usaki dan nevi dahod